

ברוך אתה יהוה
אלהינו מלך העולם
אשר קדשנו במצותיו
וצונו לעסוק
בדברי תורה.

Barukh Atah Adonai
Eloheinu melekh ha-olam
asher kidshanu b'mitzvotav
v'tzivanu la'asok
b'divrei Torah.

Blessed are You, YHVH,
our God, eternal sovereign, who
sanctifies us in God's connecting
command to busy ourselves
in words of Torah.

Language is very METÁ -

God's language evokes Pharaoh's treatment of Israel?

God instilling faith / capacity / trust

Pharaoh pretending God

Exodus 10:1-3

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בֹּא אֶל-פַּרְעֹה
כִּי-אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת-לְבוֹ וְאֶת-לֵב עַבְדָּיו
לְמַעַן שְׂתִי אֹתוֹתַי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ:

1. YHVH said to Moshe: "Come to Pharaoh, for I
hardened his heart and the heart of his servants,
to display these, My signs, in their midst.

וְלִמְעַן תְּסַפֵּר בְּאָזְנֵי בְנֶךָ וּבֶן-בְּנֶךָ אֵת אֲשֶׁר
הִתְעַלְלֹתִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת-אֹתוֹתַי
אֲשֶׁר-שָׁמַתִּי בָם וַיְדַעְתֶּם כִּי-אֲנִי יְהוָה:

2. "So you will tell into the ears of your children,
and the children of your children, how I mocked
Egypt by My signs that I put on them – and you
will know that I am YHVH."

ג וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-פַּרְעֹה וַיֹּאמְרוּ
אֵלָיו כֹּה-אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרִים
עַד-מָתַי מֵאַתָּה לָעֲנֹת מִפְּנֵי שְׁלַח עִמִּי
וַיַּעֲבֹדֵנִי:

3. Moshe and Aharon came to Pharaoh and they
said to him: "Thus says YHVH, God of the
Hebrews: 'How long will you refuse to answer to
Me? Let My people go and they will serve Me.'"

<u>P</u>	Pshat (פשט)	Literal (surface • plain)	<ul style="list-style-type: none"> • Signs (אות) = plagues? • Come, not "go"! • Why "mocked"?
<u>R</u>	Remez (רמז)	Implication (pointer • hint)	<ul style="list-style-type: none"> • If "come," then God is with ... Pharaoh / his attributes?
<u>D</u>	Drash (דרש)	Description (inquire)	<ul style="list-style-type: none"> • Signs as link to blood on the door for Passover? • Is Pharaoh just a puppet of God? = theological quandary • Why need we serve God as price of our "freedom"?
<u>S</u>	Sod (סוד)	Mystical (secret)	<ul style="list-style-type: none"> • Signs as 'design' of the world? of us? • Divinity as..

Shemot Rabbah 13:3

שְׁהַקב"ה מִתְּרַה בּוֹ בְּאֶדָם פְּעַם א'
ב' ג' וְאִינוֹ חוֹזֵר בּוֹ וְהוּא נֹעֵל לְבוֹ מִן
הַתְּשׁוּבָה כְּדִי לִפְרֹעַ לְמַנּוֹ מֵהַ שְׁחָטָא.
אִף כִּן פְּרֹעָה הִרְשַׁע פִּיּוֹן שִׁשְׁגַר ה'
חִמַּשׁ פְּעָמִים וְלֹא הִשְׁגִּיחַ עַל דְּבָרָיו,
אָמַר לוֹ ה' אֶתְּהָה הַקְּשִׁיתָ עֲרָפְךָ
וְהִכְבַּדְתָּ אֶת לְבָבְךָ, הִרִינִי מוֹסִיף לָךְ
טְמֵאָה עַל טְמֵאֲתְךָ, הָיִי כִּי אֲנִי
הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבוֹ.

When the Holy Blessed One warns once, twice and
three times, but someone doesn't return to God, God
locks the heart against teshuvah so that our sin goes
wild in us. So too Pharaoh's evil since God warned
him [by plagues] but he did not mind them. So God
said, "You stiffened your neck and hardened your
heart, so I will add impurity to your impurity." Thus
(Ex. 10:1), "For I have hardened his heart."

מֵהוּ הִכְבַּדְתִּי, שֶׁעָשָׂה הַקָּב"ה אֶת
לְבוֹ כְּכַבֵּד הִזָּה שֶׁהִיא מִתְבַּשְׁלֶת
שְׁנֵיהָ וְאֶרְטָסִיס נִכְנָס בְּתוֹכָהּ, כִּן
נַעֲשָׂה לְבוֹ שֶׁל פְּרֹעָה כְּכַבֵּד הִזָּה וְלֹא
הָיָה מְקַבֵּל דְּבָרָיו שֶׁל הַקָּב"ה, הָיִי
כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבוֹ:

What is "I hardened"? That the Holy Blessed One
made [Pharaoh's] heart like a liver (כבד) that even if
boiled twice no juice enters. So also Pharaoh's
Pharaoh was made like a liver and he did not receive
the Holy Blessed One's words. Thus, "For I have
hardened his heart."

R. Nahman of Breslov: "Torah of the Void"

וכאשר רצה השי"ת לברא את העולם, לא היה מקום לבראו מחמת שהיה הכל **אין סוף**. על כן צמצם את האור לצדדין, ועל ידי הצמצום הזה נעשה **חלל הפנוי**.

ובתוך החלל הפנוי הזה, נתהוו כל הימים והמדות, שהם בריאת העולם. וזה החלל הפנוי היה מוכרח לבריאת העולם, כי בלתי החלל הפנוי, לא היה שום מקום לבריאת העולם כנ"ל.

וזה הצמצום של החלל הפנוי אי אפשר להבין ולהשיג כי אם לעתיד לבוא.

כי צריך לומר בו שני הפכים: יש ואין. כי החלל הפנוי הוא על ידי הצמצום, שכביכול צמצם אלקותו משם, ואין שם אלקות כביכול, כי אם לא כן אינו פנוי, והכל אין סוף, ואין מקום לבריאת העולם כלל. אבל באמת לאמתו, בוודאי אף על פי כן, יש שם גם כן אלקות, כי בוודאי אין שום דבר בלעדי חיותו....

... מי שנופל לאפיקורסית ... אפשר לו למצא הצלה לצאת משם, כי יוכל למצא משם את השי"ת אם יבקשהו וידרשהו משם. כי מאחר שהם באים בשבירת כלים יש שם כמה ניצוצות הקדושה וכמה **אותיות** שנשברו ונפלו לשם כידוע, ועל כן יוכל למצא שם אלקות ושכל...

... כי השי"ת **ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין**, נמצא שהוא כביכול בתוך כל העולמות, וסביב כל העולמות. וצריך להיות הפרש כביכול בין המלוי והסביב. שאם לאו, אם כן הכל אחד... שהחלל הפנוי מקיף את כל העולם.

והשי"ת שהוא סובב כל עלמין מסבב גם החלל הפנוי. ע"כ השי"ת קרא אל משה מחלל הפנוי, 'בא אל פרעה', מכשול לחרות, ההפרש, 'כי הכבדתי את לבו' להפרש ולמצא השי"ת שם גם כן הוא ההצלה ויציאה ממש. וכן יוכל למצא 'אותותי בקרב' וכן 'וידעתם כי אני יהו"ה. ולמען תספר באזני בנך וכן בנך'.

When God wanted to create the world, there was no place to create it, for all was *Ein Sof* (infinite). So God contracted the light to the sides and, by this contraction, the inner hole (Void) was made.

And in this inner Void, all days and qualities came into being via the world's Creation. This Void was needed to create the world, for without a Void, there would be no place to create it.

It is not possible to understand or attain this [divine] contraction [that created] the void except in the future.

[Of this Void], we must speak of two opposites: something and nothing. The Void arises from contraction – as if God contracted divinity from there – as if there is no divinity there. Otherwise [the Void] would not be empty, and then all [the universe] would be infinite: there'd be no place to create the world. But the truth of truths is that nevertheless there certainly is divinity there, for nothing can exist without divine life force.

One who falls into heresy (delusion) still can find rescue and go out from [the Void], for one can find God there if one asks and seeks. Why? Since the *shvirat keilim* [breaking of the vessels], there are holy sparks even [in the Void], and also signs [=letters] that were shattered and fell there, so it is possible to find there divinity and wisdom.

For God fills all worlds and surrounds all worlds – that is, God is in and around all things. There must be separation, as it were, between filling and surrounding lest all things be unified [and we not exist]. So, the Void too surrounds the whole world.

The Holy Name surrounds all worlds, and thus so too surrounds the Void.... This is why God called Moshe *from the Void*: "Come to Pharaoh" – the obstacle to freedom, the separation – for "I hardened his heart" into a separation. *Finding God even there is the rescue and Exodus*. And then one can find "My signs (letters) in their midst" – and then "you will know that I am YHVH," and "you will recount in the ears of your children and the children of your children."

Exodus 12:1-3, 6-7, 13-14, 25-27

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ
 מִצְרַיִם לֵאמֹר: הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ
 חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:
 דַּבְּרוּ אֶל-כָּל-עַדְתַּיִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּעֲשֹׂר
 לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה
 לְבֵית-אָבִית שֶׁה לְבֵית:

1-3. YHVH spoke to Moshe and Aaron in the Land of Egypt saying: "This month will be for you the first of months, your first month of the year. Speak to the whole community of Israel and say that on the tenth of this month, each will take a lamb per family, one lamb per household.

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם
 לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קָהָל עַדְת־
 יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבָיִם: וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וְנָתְנוּ
 עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וְעַל-הַמַּשְׁקוּף עַל הַבָּתִּים
 אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ אֹתוֹ בָּהֶם:

6-7. Keep watch over it until the 14th day of the month. All the assembled congregation of Israel will slaughter it at dusk. Put its blood on the two mezuzot and lintel of houses where they will eat.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
 אַתֶּם שָׁם וְרִאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי
 עֲלֵיכֶם וְלֹא-יְהִיֶה בְכֶם נֹגֵף לְמִשְׁחַתִּית
 בְּהַכְּתִי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה
 לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחֻגְתֶּם אֹתוֹ חֹג לַיהוָה
 לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּתְּנֶנּוּ:

13-14. The blood will be to you a sign on the houses where you are. When I see the blood, I will pass over you, so no plague will destroy you as I strike the land of Egypt. This day will be for you a remembrance: celebrate it as festival of YHVH in your generations, as a mandate forever.

וְהָיָה כִּי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה
 לָכֶם פֶּאֶשֶׁר דַּבַּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-הַעֲבֹדָה
 הַזֹּאת: וְהָיָה כִּי-יֹאמְרוּ אֵלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה
 הַעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם: אַמְרֹתֶם זָבַח-פֶּסַח
 הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח עַל-בְּתֵי בְנֵי-
 יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנַגְּפוֹ אֶת-מִצְרַיִם
 וְאֶת-בְּתֵינֵנוּ הִצִּיל וַיִּקְדוּ הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ:

25-27. When you enter the land that YHVH will give you, as God said, keep this service. When your children say to you, 'What is this service for you?' tell them: 'It's a Passover offering to God, who passed over the houses of the Children of Israel in Egypt in plaguing Egypt, but saved our homes.'" The nation bowed in praise.

<u>P</u>	Pshat (פשט)	Literal (<i>surface • plain</i>)	
<u>R</u>	Remez (רמז)	Implication (<i>pointer • hint</i>)	
<u>D</u>	Drash (דרש)	Description (<i>inquire</i>)	
<u>S</u>	Sod (סוד)	Mystical (<i>secret</i>)	

Mekhilta d'Rabbi Yishmael 12.6.1-2

והיה לכם למשמרת. מפני מה הקדים לקיחתו של פסח לשחיטתו ד' ימים? היה רבי מתיא בן חרש אומר ואעבור ואראך והנה עתך עת דודים (יחזקאל ט"ז). הגיע שבועתו שנשבע הקב"ה לאברהם שיגאל את בניו, ולא היה בידם מצות שיעסקו בהם כדי שיגאלו, שנא' ערום מכל מצות. נתן להם הקב"ה שתי מצות, דם פסח ודם מילה שיתעסקו בהם כדי שיגאלו.... גם את הדם בריתך שלחתי אסיריך מבור (זכריה ט). לכך הקדים הכתוב לקיחתו של פסח לשחיטתו ד' ימים, שאין נוטלין שכר אלא על ידי מעשה.

Keep watch of it – Why did taking a Pascal lamb precede the slaughter by four days? R. Matia ben Harash says (Ezek. 16:8): "I passed by you and I saw you, and behold your time was the time for love." The time arrived to [fulfill] the oath that the Holy Blessed One swore to our father Abraham to redeem God's children. But they had no *mitzvot* to engage in by which to be redeemed. So God gave them two *mitzvot* – the blood of the Pascal lamb and circumcision – to engage in for redemption. Thus... (Zach. 9:11), "By the blood of the covenant, I liberated your bound ones." Thus, in Torah the taking of *Pesah* preceded the slaughter by four days. Result follows action.

Deuteronomy 6:8-9

ויקשרתם לאות על-גידה והיו לטפוח בין עיניך: וכתבתם על-מזוזות ביתך ובשעריך: Bind them as a **sign** on your hand, and as frontlets between your eyes. Write them on the *mezuzot* of your houses and on your gates.

Sforno, Exodus 12:2

החדש הזה לכם ראש חדשים מכאן ואילך יהיו החדשים שלכם, לעשות בהם כרצונכם, אבל בימי השעבוד לא היו ימיכם שלכם, אבל היו לעבודת אחרים ורצונם, לפיכך ראשון הוא לכם לחדשי השנה. כי בו התחיל מציאותכם הבחירי: *This month will be for you the first of months – From now, these will be yours to do with as you want, as the days of subjugation were not your days but rather to serve others and their desires. Thus, the first [month] will be the first for you ... for your collective reality, and your own choices.*

Ramban, Exodus 12:2

החדש הזה לכם ראש חדשים - זו מצוה ראשונה שצוה הקב"ה את ישראל על ידי משה, ולכן אמר בארץ מצרים... *This month will be for you the first of months - This is the first commandment that the Holy Blessed One gave to Israel via Moshe, and so God spoke it in the Land of Egypt....*

